

SXEDIO.H97

6.2.1962: ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΟΔΗΓΙΕΣ ΝΑ ΕΤΟΙΜΑΣΘΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΟΥΝ ΔΡΑΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Οι πληροφορίες που έφθαναν στα χέρια του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη για τις προετοιμασίες των Τούρκων μιλούσαν για σχέδια, εκπαίδευση ενόπλων, διανομές όπλων και καταρτισμό ομάδων.

Οι πληροφορίες αυτές ήταν παράλληλες με τις επιδιώξεις των Τούρκων για όλο και περισσότερο διαχωρισμό των Ελλήνων και των Τούρκων που αναπόφευκτα θα οδηγούσε σε "διχοτόμηση" των δυο πλευρών πολιτικά τουλάχιστον, παρά γεωγραφικά.

Ενας σημαντικός τόπος επαφής Ελλήνων και Τούρκων ήταν οι Κεντρικές Φυλακές, όπου απασχολούνταν περίπου διακόσια άτομα με ποσοστό **45%** Έλληνες και **55%** Τούρκοι. Οι Φυλακές ήταν ένα από τα Δημόσια Ιδρύματα στα οποία οι Τούρκοι είχαν την πλειοψηφία.

Διευθυντής ήταν ο Ονησίφορος Αντωνίου, αγωνιστής της ΕΟΚΑ, στο σπίτι του οποίου είχε συλληφθεί ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης ενώ συνεδρίαζε για σκοπούς της ΕΟΚΑ, με υποδιοικητή τον Μεχμέτ Κιαμίλ και βοηθό του τον Κεμάλ Τζινάν.

Οι περισσότεροι Τούρκοι διέμεναν σε κυβερνητικές κατοικίες πίσω από τις Κεντρικές Φυλακές.

Η εξουσία στις Φυλακές περιήλθε στη Δημοκρατία στις **16 Αυγούστου 1960**. Ωστόσο από την επομένη κάποιες ενέργειες τους οδήγησαν το κράτος ή το Υπουργείο Εσωτερικών στην απόφαση να δώσουν οδηγίες παρακολούθησης των Τούρκων ή να βρουν ανθρώπους μεταξύ αυτών που να παρέχουν πληροφορίες γύρω από τη δράση τους και τα σχέδια τους με προέκταση προς τα σχέδια της ευρύτερης τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Αργότερα σαν ο Ονησίφορος Αντωνίου, διοικητής των Κεντρικών Φυλακών, κλήθηκε από τον Πολύκαρπο

Γιωρκάτζη να συνοψίσει όλες τις κατά καιρούς πληροφορίες που είχε υπέβαλε μια συγκλονιστική έκθεση στην οποία ήσαν πολύ ξεκάθαρες οι προετοιμασίες και τα σχέδια των Τούρκων. Ανέφερε:

13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1961: Οι Τούρκοι Δεσμοφύλακες, οι οποίοι αποτελούν τα **55%** του προσωπικού των Φυλακών, επανήρχισαν τας προκλήσεις των προς Ελληνας δεσμοφύλακας, καταφερόμενοι εναντίον του Αρχιεπισκόπου, του Υπουργού Εσωτερικών και του Διευθυντού Φυλακών.

" Γλυκομιλούν με καταδίκους γνωστούς ως μέλη της Τουρκικής Μυστικής Οργανώσεως και παρακολουθούν τας κινήσεις του Διευθυντού Φυλακών στενότατα.

" Η Τουρκική Οργάνωσις διώρισεν τώρα τον Καρά Μουσταφά ως Οργανωτήν και Εκγυμναστήν εκτός των Μεχμέτ Κιαμήλ, Κεμάλ Τζινάν, Βετχή και Χασαμπουλλή. Αυτός είχε καταδικασθεί το **1958** εις φυλάκισιν δια κάποιαν παράνομον ενέργειαν κατά τας διακοινοτικές ταραχάς.

" Εν συνεργασία με Τούρκους Στρατιώτας εκγυμνάζουν Τούρκους Δεσμοφύλακας εις την χρήσιν όπλων η δε εκγύμνασις γίνεται εις δυο τοποθεσίας, παρά τα Τουρκικά χωρία Χαμίτ Μάνδρες και Κανλί.

" Προσφάτως διεξήχθησαν σκοπευτικάί δοκιμαί παρά το χωρίον Κρινί και σε μιαν τοποθεσία μεταξύ Αγίου Ιλαρίωνος και Λαπήθου.

" Ο Ραούφ Ντενκτάς, του οποίου το ψευδώνυμο είναι " Τζιεννέτ" όπερ σημαίνει "Παράδεισος", εκάλεσε εις το γραφείο του τον έτερον των αδιαφόρων Τούρκων και τον επέπληξεν σφοδρώς δια την στάσιν του.

" Εις το τέλος εκάστου μηνός ο Μεχμέτ Κιαμήλ και ο Κεμάλ Τζινάν εισέπραττον εισφοράς από τους Τούρκους Δεσμοφύλακες, υπό τον μανδύα "Φιλοπτώχου Οργανώσεως".

" Αι εισφοραί συνέρρεον εις το Ταμείον της Τουρκικής Κοινοτικής Συνελεύσεως προς όφελος της ΤΜΤ.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1962: Παρατηρήθη ασυνήθης

κίνησις των Τούρκων Δεσμοφυλάκων με μυστικές συσκέψεις και προκλήσεις εισήγαγον εις τας Φυλακάς φωτογραφίας των Μεντερές και Αττατούρκ και γενικώς ούτοι εκρατούντο εις απόστασιν από τους Ελληνας.

" Μέχρι τις **28 1 62** είμεθα εις θέσιν να γνωρίζομεν τας ομάδας και τους ομαδάρχας".

22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1962: Σήμερον οι Τούρκοι Δεσμοφύλακες ήσαν ανάστατοι, διότι ο Κουτσιούκ επετέθη ψες εις την Λέσχην του Κόμματος εναντίον των Τούρκων Βουλευτών, οι οποίοι κατεψήφισαν το περί Φόρου Εισοδήματος Νομοσχέδιον και πολλοί παρεπονούντο ότι είχε υβρίσει τους εν λόγω βουλευτάς με την λέξιν "πεζεβέγκηδες". Την **15ην** Ιανουαρίου **1962** τέσσερις Τούρκοι, περιλαμβανομένου και ενός δεσμοφύλακος, συνηντήθησαν εις το σπίτι ενός άγγλου, ο οποίος είναι υπάλληλος εις την Βρετανικήν Πρσβεία και κατοικεί εις ένα σπίτι στο βόρειο μέρος των Φυλακών, μέχρι της **1ης** ώρας μετά το μεσονύκτιον, οπότε ηκούσθη ένας πυροβολισμός, δι ενός των παραθύρων του σπιτιού. Οι επισκέπτες έφυγαν με το αυτοκίνητο **ΑΥ 2**. Τούρκοι δεσμοφύλακες εθεάθησαν εν πολιτική περιβολή παρά το ΑΠΟΕΛ στην οδό Τσιώρτσιλ και στην οδό Γρίβα Διγενή. Ανευρέθη σημείωσις τουρκιστί στην οποία υπήρχαν τα ονόματα μερικών Ελλήνων Δεσμοφυλάκων με τους αριθμούς των αυτοκινήτων των ή των μοτοσυκλετιών των και κάτωθι της σημειώσεως την λέξιν "Ατσικιόζ" ήτοι έξυπνος".

Τα πράγματα επιδεινώνονταν όλο και πιο πολύ και οι πληροφορίες μιλούσαν για σοβαρότερα σχέδια των Τούρκων μέχρι και προγραφές Ελλήνων Κυπρίων μεταξύ των οποίων και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος

Ανέφερε ο Διευθυντής των Φυλακών:

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1962: Ελήφθη η εξής πληροφορία από Κολλέγιον του Ηνωμένου Βασιλείου. Τούρκος φοιτητής εκ Κωνσταντινουπόλεως κάμνει μεγαλην προπαγάνδα εντός του Κολλεγίου, υπέρ των Τούρκων της Κύπρου και εναντίον των Ελλήνων και προχωρεί να διακηρύσσει ότι οι Τούρκοι της Κύπρου είναι έτοιμοι δια πόλεμον, ότι θα εκτελέσουν τον Μακάριο και **200** άλλα άτομα μεταξύ δε αυτών και μερικούς Ελληνας

Υπουργούς, ότι εις την Τουρκίαν εκπαιδεύονται Τουρκοκύπριοι εις την χρήσιν των όπλων και την τέχνην του πολέμου.

"Ελπίζω να έχω νεότερες πληροφορίες περί του Τούρκου Φοιτητού σύντομα. Το ότι οι Τούρκοι των Φυλακών είναι καλώς καθοδηγούμενοι αποδεικνύεται από το πρόσφατον επεισόδιον κατά το οποίον ο Διευθυντής ανεκάλυψε **11** κοφτερούς σουγιάδες επί Τούρκων Δεσμοφυλάκων και την τουρκικήν αντίδρασιν, η οποία εξεδηλώθη αμέσως δια δημοσιευμάτων ως και δια μιας αποφάσεως των, όπως του λοιπού αρνούνται ούτοι να δικάζονται δια παραβάσεις των Κανονισμών υπό του Διευθυντού των Φυλακών κλπ. Ο Υποδιευθυντής ηκούσθη να λέγη ότι λυπείται που μέχρι σήμερον δεν υπεστήριξε ανυπακοήν προς Ελληνας Αξιωματικούς και ότι από τούδε και εις το εξής θα αλλάξη τακτικήν. Είναι τω όντι θλιβερόν διότι μέχρι σήμερον δεν κατέστη δυνατόν να εφαρμοσθή η αναλογία των **70** και **30** με αποτέλεσμα να βλέπη τους Τούρκους κατέχοντας σοβαρά πόστα".

6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1962: Οι Τούρκοι δεσμοφύλακες πήραν οδηγίες από την οργάνωσιν των όπως τοποθετήσουν ένα ορισμένο σημάδι επί των εισόδων των σπιτιών των, ούτως ώστε να διακρίνονται από σπίτια κατοικούμενα υπό Ελλήνων".

Σε τέσσερις μέρες, **(10.2.62)** έγγραφε και πάλι:

" Περιήλθεν εις γνώσιν μου ότι ωρισμένοι Τούρκοι συνάδελφοι εκφράζονται σχεδόν φανερά εναντίον του Διευθυντού, ιδίως από την ημέραν καθ ήν ηρευνήθη Τούρκος Δεσμοφύλαξ υπό Ελληνοσ αξιωματικού. Όπως μου ανέφερεν ο κατάδικος Πίττας, ο οποίος γνωρίζει την τουρκικήν, ενώ ευρίσκετο εις την Καντίναν των Φυλακών ήκουσε μερικούς Τούρκους δεσμοφύλακας, μεταξύ των οποίων ο **812, 976, 878, 963** και **913** να συζητούν και να διαμαρτύρονται δια την τοιαύτην ενέργειαν του Διευθυντού."

14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1962: Το όνομα του Τούρκου Φοιτητού εις Βρετανικόν Κολλέγιον περί του οποίου έγγραφα προσφάτως είναι Τσεττίν Σοκολλού. Αυτός

συνεχίζει την προπαγάνδα του εναντίον των Ελλήνων και τις φοβέρες του ότι, όχι μόνο οι Τουρκοκύπριοι, αλλά και οι Τούρκοι της Τουρκίας θα πολεμήσουν δια την Κύπρον ή και δια τα συμφέροντα των Τούρκων της Κύπρου.

" Οι Τούρκοι των Φυλακών εξακολουθούν να προκαλούν τους Έλληνας υβρίζοντας τον Υπουργόν Εσωτερικών, τον Αρχιεπίσκοπον κλπ, άνκαι η πρόσφατος ανακάλυψις σουγιάδων ανέτρεψε τα σχέδια των. Τώρα αναμένουν τα αποτελέσματα οπόταν και θα αναπροσαρμόσουν την τακτική των.

" Μετεδόθη πληροφορία ότι ο Τούρκος δάσκαλος των Φυλακών είναι σύνδεσμος μεταξύ καταδίκων και της Οργανώσεως των και δεν αποκλείεται να μεταφέρει και γραπτά μηνύματα.

" Ο Δεσμοφύλακας Μουσταφά, όστις είναι ομαδάρχης, συνδέεται με τον οδηγόν του Υπουργού Αμύνης ονόματι Αλμπάϋ, αμφοτεροι δε ενεργούν κατασκοπείαν, όχι μόνον εντός των Φυλακών, αλλά και εκτός. Π. χ. την **13 2 1962** οι ως άνω Τούρκοι εθεάθησαν εντός του αυτοκινήτου **BP 280** έξωθι του σπιτιού του γιατρού Φεσσά εκείθεν επροχώρησαν προς το σπίτι του Υπουργού Εσωτερικών και δια της πρώτης γωνίας προς το Μετόχι Κύκκου προς την οδόν Γρίβα- Διγενή με τέρμα το ξενοδοχείο Κορνάρο. Προτού προχωρήσουν προς το Κορνάρο διήλθον δις έξωθεν του σπιτιού του Διευθυντού των Φυλακών.

"Την παρελθούσαν Δευτέραν συνήλθον εις μυστικήν σύσκεψιν διάφοροι παράγοντες εκ των ιθυνότων της Τουρκικής Οργανώσεως των Φυλακών με συμμετοχήν εξωτερικών παραγόντων μεταξύ των οποίων και συντάκτης της "Χαλκίν Σεσί" υπό την ιδιότητα του ως στελέχους της Οργανώσεως. Κατά την σύσκεψιν συνεζητήθη η τραγική οικονομική κατάστασις των Τούρκων και ο αντίκτυπος της τοιαύτης καταστάσεως επί της οργανώσεως εν γένει, επίσης τα προσφάτως ληφθέντα μέτρα υπό του Διευθυντού Φυλακών ως και τους πιθανούς κινδύνους δια την οργάνωσιν και απεφάσισαν τα εξής:

- Να αντιδράσουν εις την προσπάθειαν εφαρμογής του 70 με 30 εις το προσωπικόν φυλακών μη επιτρέποντες εις Τούρκους όπως συγκατατεθούν εις μεταθέσεις κλπ.

- Να αξιώσουν όπως οι Τούρκοι δικάζονται υπό του Τούρκου Υποδιοικητού και όχι υπό του Διοικητού".

Οι πληροφορίες για τη δράση των Τούρκων έφθασαν βροχή. Πρόσθετε σε έκθεση του ο Ονησίφορος Αντωνίου προς τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη:

4. 3. 1962: Πληροφορία εκ τουρκικής πηγής αναφέρει ότι οι Τούρκοι διαθέτουν πομπόν ασυρμάτου ως και δέκτην και ότι η εδώ οργάνωσις των ευρίσκεται εις επαφήν με την Τουρκίαν. Οι ομάδάρχαι των Τούρκων δεσμοφυλάκων πήραν οδηγίας να πληροφορήσουν τα μέλη των ότι οι Τούρκοι εν Κύπρω πρέπει να παρενοχλούν και να εκνευρίζουν τους Έλληνας, οι οποιοι εάν προβούν εις οιαδήποτε ενέργειαν η οποία θα διακινδυνεύση την ζωήν των Τούρκων ή και την περιουσίαν των, θα την πάθουν. Καλώς εξοπλισμένοι ομάδες εν Τουρκία αναμένουν το σύνθημα για να εισβάλουν εις Κύπρον εκ Βορρά, και να κατασφάξουν τους Έλληνας και τους Τούρκους προδότας ή εκείνους οι οποιοι συνεργάζονται με Έλληνας.

" Μεταδίδεται εκ τουρκικής πηγής ότι κάποιος Τούρκος ονόματι Χουτάς, ετών 55, εκ Μελάντρας Πάφου, είναι ο κατασκευαστής όπλων και πυρομαχικών δια την ΒΟΛΚΑΝ και ότι το εργαστήριον του ευρίσκεται κάπου εις Ομορφίταν. Γίνονται προσπάθειαι προς ανακάλυψιν του ακριβούς μέρους εις το οποίον αυτός κατασκευάζει ή επιδιορθώνει όπλα. Ο Τούρκος αυτός έχει υιόν ταξιτζήν, όστις χρησιμοποιείται δια την μεταφοράν ή μετακίνησιν του οπλισμού.

26 3 1962: Απεκαλύφθη προς ημάς ότι Τούρκοι Δεσμοφύλακες εκπαιδεύονται εις την χρήσιν όπλων εις την Τουρκικήν Τεχνικήν Σχολήν Πύλης Κυρηνείας, και ότι Τούρκος αξιωματικός της ΤΟΥΡΔΥΚ επισκέπτεται τον Υποδιοικητή των Φυλακών Μεχμέτ Κιαμήλ εις το σπίτι αυτού, παρά την εισόδον των

Φυλακών.

29 5 1962: Εθεάθησαν οι Μεχμέτ Κιαμήλ και Κεμάλ Τζινάν να συσκέπτονται με τον Ντενκτάς εντός αυτοκινητού, παρά το Εργοστάσιον Διανέλλου.

15 12 1963: Ο Μεχμέτ Κιαμίλ συνεβούλευσε Έλληνα αξιωματικό όπως ούτος επισπεύσει το γάμο της θυγατρός του ίνα ευλογηθή ΠΡΟ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ με την υπόσχεσιν ότι οι Τούρκοι Δεσμοφύλακες θα συνεισέφερον ως γαμήλιον δώρον περί τας **100** λίρας".

Έτσι για αποτροπή δράσης των Τούρκων και κατάληψης της εξουσίας στις Φυλακές ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης διέταξε τον Ονησίφορο Αντωνίου να καταρτίσει σχέδιο κατάληψης των Φυλακών από τους Έλληνες μόλις δοθεί σύνθημα συναγερμού.

Ο Αντωνίου χώρισε τους αξιωματικούς και άνδρες του σε δέκα ομάδες και ανέθεσε στην κάθε μια συγκεκριμένη αποστολή, καθορίζοντας ακόμα και τον οπλισμό που θα έπαιρνε η κάθε μια.

Το σχέδιο έχει ως εξής:

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

Σχεδιον καταλήψεως των Κεντρικών Φυλακών και Φρουρήσεως αυτών υπό του Ελληνικού Προσωπικού Φυλακών.

1. Εις περίπτωσιν συναγερμού, ο οποίος θα δοθή δια ζώσης όλοι οι Έλληνες αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες θα συγκεντρωθούν τάχιστα και άνευ θορύβου εις υποδειχθέν μέρος εν αναμονή οδηγίων.

2. Οι ομαδάρχαι υποχρεούνται όπως ειδοποιήσουν τους υπ αυτών άνδρες και ένας έκαστος εξ αυτών να ειδοποιήση άλλους συναδέλφους του όπως προσέλθουν εις την συγκέντρωσιν άνευ οιασδήποτε αναβολής.

Οι ομάδες είναι:

Α. Ομάς Πιστολίων ή Περιστρόφων.

β. Ομάς Τυφεκιοφόρων.

Γ. Ομάς Κυνηγετικών.

Δ. Ομάς Δακρυγόνων.

Ε. Ομάς Ερυθρού Σταυρού.

Ζ. Ομάς Μεταφορών.

- Η. Ομάς Ανακριτών.
- Θ. Ομάδες Φρουρήσεως Καταδίκων.
- Ι. Ομάς Τροφοδοσίας.
- Κ. Ομάς Συνδέσμων.

Μερικές πρόνοιες του Σχεδίου είναι χαρακτηριστικές:

" ΟΔΗΓΙΑΙ: Η ομάδα Α ακολουθούμενη υπό της ομάδας Β θα διεισδύση εις το Φρουραρχείον, αφού εξουδετερώση τον φρουρόν του φυλακίου 1 (εάν αυτός είναι Τούρκος) και εν συνεργασία μετά των Ελλήνων Φρουρών θα εξουδετερώσουν τους Τούρκους φρουρούς και θα παραδώσουν την φρούρησιν εις τας ομάδας Θ. Σχεδόν ταυτοχρόνως οι τυφεκιοφόροι θα καταλάβουν τους Πύργους Α και Β και το φυλάκιον 1. Ένας τυφεκιοφόρος θα φρουρή το Φρουραρχείον μεθ ενός εκ της ομάδας Α θα ανοίξουν τον ασύρματον. Άλλος τυφεκιοφόρος θα φρουρή το βόρειον μέρος της Επαύλεως από τους σταύλους μέχρι του δυτικού άκρου.

" Μετά την συμπλήρωσιν της καλήψεως, η οποία δεν πρέπει να διαρκέση πέραν του ενός τετάρτου της ώρας, οι Τούρκοι κατάδικοι θα ερευνηθούν και θα συγκεντρωθούν εις το διαμέρισμα "Α" όπου θα κλειδωθούν εις το κάτω πάτωμα. Οι Έλληνες θα συγκεντρωθούν εις το διαμέρισμα Β" (4).

" Το σύνθημα συναγερμού και η διαταγή προς δράσιν θα δοθή ταυτοχρόνως προς τον Αρχηγόν της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας ως και προς τον Διευθυντήν Φυλακών μέσω του Αρχηγείου της Αστυνομίας, αλλά ταυτοχρόνως και υπό του Ν/Β δι ειδικού του συνδέσμου όστις θα συνοδεύση την ομάδα, η οποία θα χρησιμοποιηθεί δια την εξουδετέρωσιν του Υπ.

" Η επιχείρησις προ, κατά και μετά την κατάληψιν των φυλακών θα ευρίσκειται υπό την διεύθυνσιν του Διευθυντού φυλακών".

Ανάλογα μέτρα λαμβάνονταν και στα άλλα καίρια πόστα: Στην Αστυνομική Σχολή Στροβόλου όλες οι δυνάμεις τέθηκαν σε συναγερμό, ενώ πλησίαζε ο μαύρος Δεκέμβρης του 1963.

